

PICTURA / BLAD

Ik zie mezelf liever niet geportretteerd in een video.

03 / 2018

INHOUD/

Het laatste Picturablade van 2018 heeft het thema portretten. De reden voor dit thema is De Grote Portretten Galerij. Het idee van de tentoonstelling: 100 portretten van 100 Dordtenaren door 100 kunstenaars. De tentoonstelling is een groot succes en duurt nog tot en met 16 december. Samen met dit Picturablade is het een goede afsluiting van het tentoonstellingsjaar 2018. Op naar een geweldig 2019.

- P 02 ARCHIEF/BEELD
- P 03 INHOUD
- P 04 CALVIJN EN DESYNODE / Niklas Anderberg
- P 08 ATELIER / Vera Harmsen
- P 10 BOEK / Jan Wagner
- P 12 DE GROTE PORTRET TEN GALERIJ
- P 24 BOEK / Marianne Grootenboer
- P 26 Leden Onder Elkaar / Evelien de Jong x Céline Schroeder
- P 28 STADSWERKEN / Ton Kraayeveld
- P 29 SYNODE PENNING / Theun Okkerse
- P 30 NIEUWE PICTURIANEN
- P 34 TENTOONSTELLING / Lou Ten Bosch / Ad Breevaart
- P 36 LEZINGEN REEKS / Peter Marijnissen
- P 37 AGENDA
- P 38 OPROEP & COLOFON
- P 39 Mede mogelijk gemaakt door

foto voorpagina: Gerwin Luijendijk / de Stand-in (zelfportret van Ary Scheffer)

CALVIJN EN DE SYNODE

Toen er sprake was van een tekst over de Synode van Dordrecht, werd in mijn oor gefluisterd dat het vooral niet over religie moest gaan. Dit heb ik opgevat als een vrijbrief om een stukje te schrijven dat alle kanten uitwaaiert.

Een vaak gehoorde definitie van religie is, dat het om 'verbinding' zou gaan. Dat is goed mogelijk maar er zijn ook andere opties, zoals de poging van Cicero om de wortel van het woord niet in 'religere' maar in 'relegere' te zoeken oftewel herlezen of heroverwegen. Een andere mogelijkheid is het begrip 'zorg' of 'zorgen' voor. De lange definitie van Emile Durkheim wordt over het algemeen gezien als edelmoedig maar niet waterdicht. Andere sociologen hebben de zoektocht naar een sluitende definitie opgegeven. Sommigen menen dat ook atheïsten religieus zijn (o.a. John Gray), hoewel wij het begrip atheïsme wil definiëren, niet als godloochening, maar als afwezigheid van geloof.

Hoe dan ook – het Calvinisme leeft voort in Nederland, maar ook in het Midwesten van de VS. Een welbespraakt vertegenwoordiger van het zgn. Congregationalisme is de schrijfster Marilynne Robinson. Zij is één van de favoriete auteurs van Barack Obama, die haar voor de New York Review of Books heeft geïnterviewd. Haar veelgeprezen trilogie is niet zo lang geleden vertaald in het Nederlands. Zelf heb ik haar non-fictie essays gelezen. Daarin kunnen we haar vloeiende stijl bewonderen maar ook haar felle polemische kanten leren kennen. Achter haar engelachtige uiterlijk verschuilt zich een strijd bare gelovige. Ze is weliswaar een bonafide politieke liberaal, maar ze kan het niet nalaten om de spot te drijven met veel uitingen van ongeloof, secularisme en het in haar ogen politiek correcte. Zo vindt ze het suspect om vis en olijfolie te consumeren en in een Volvo rond te rijden. Ze ziet blijkbaar liever een hamburger-etende cowboy in zijn Cadillac Deville voorbijrijden...

Robinson doet heldhaftige pogingen om Calvin in een rooskleurig daglicht te stellen. Calvin was een zachtmoedig mens, sociaal bewogen en rechtvaardig. Er is maar één smet op zijn blazen: de terechtstelling en verbranding van Servetus. Ook dit probeert ze te vergoelijken door te wijzen op de pogingen van Calvin om de verbranding te voorkomen en een meer 'humane' doodstraf te bepleiten, maar vooral door het in zijn tijd te plaatsen. Zo ging dat nu eenmaal vroeger en op de één of andere manier slaagt ze erin om Darwin erbij te betrekken. Darwin was volgens Robinson min of meer een racist zoals iedereen in de 19e eeuw, en bovendien iemand die 'blijmoedig' geïnteresseerd zou zijn geweest in uitroeiingen (Darwin's cheerful interest in the extermination of races – 'The Death of Adam', 2005 (1998), blz. 41). Dit is een gotspe. Iedereen die zich enigszins verdiept heeft in Darwin begrijpt dat dit een kwaadaardige karikatuur is. De biografen van Darwin, Desmond en Moore, wijzen op zijn levenslange gevecht tegen de slavernij en gaven hun tweede deel zelfs de titel Darwin's 'Sacred Cause' (2009). Ondanks het feit dat hij getrouwd was met de diep gelovige Emma Wedgwood (uit de porselein-dynastie) is het zeer de vraag of Darwin ooit in het reine kwam met zijn eigen geloofsopvattingen. Deze bewering over Darwin verbaast misschien niemand in deze tijd van alternatieve feiten en toenemende ruis van sociale media, maar ik schrok er wel van. Wordt het betoog overtuigender als de feiten zich aanpassen aan de boodschap in plaats van andersom?

De vijf sombere leefregels van het Calvinisme, die de Engelsen omschrijven met het treffende acroniem T.U.L.I.P.*, zijn in onze harten gegrift. Of er tegenwoordig iemand is die de regels werkelijk ter harte neemt, valt te betwijfelen. De totale verdorvenheid van onze ziel en de dubbele predestinatie zijn loodzware ideeën die weliswaar een imposante geschiedenis kennen, maar aan relevantie hebben ingeboet. Augustinus wordt veel gelezen, maar zoals de filosoof Raymond Geuss het onlangs uitdrukte, stoot hij ons op bijna elke bladzijde tegen de borst vanwege zijn naargeestige natuur, ego-centrisme, mensenhaat, gebrek aan enige vorm van humor en een ongezonde fixatie op zijn moeder Monica ('Changing the Subject', 2017).

Marilynne Robinson wijst er terecht op dat de beeldenstorm die in Antwerpen in 1566 begon en de Synode die we nu herdenken, allemaal het werk waren van zelfbenoemde volgers van Johannes Calvin; hij was al in 1564 in Genève overleden. De vraag die steeds vaker gesteld wordt is, of Calvin een calvinist was. Dat hij niet veel met kunst had lijkt duidelijk, maar het was niet zijn idee om horden kinderen aan te zetten om te urineren op de heiligdommen van katholieken...

Toch kon hij, zoals Mirjam van Veen zegt in haar boek over Calvin (2006), zijn pen in azijn dopen; al was hij niet half zo grof als Martin Luther, de onbetwiste wereldkampioen vloeken en schelden. Dit bierdrinkende bulderkanon waste zijn handen

in onschuld toen hij naar eigen zeggen het bloed van honderdduizend boeren en burgers over zijn hoofd voelde stromen.

Een groter contrast dan tussen die twee is nauwelijks denkbaar. Het ge-laat van Calvijn leek uit albast gesneden terwijl de rossige Luther een expressionist pur sang was. Hij was de echte Sturmbannführer van de Reformatie. Restte voor Erasmus en Melancton (de rechterhand van Luther) de ondankbare, en zoals al gauw bleek onmogelijke taak om de kloof tussen de gelovigen te dichten. De explosieve zaden die de reformatoren gezaaid hadden, kwamen tot volle bloei in de Synode van Dordrecht – Les Fleurs du mal...

De echte naam van Melancton was overigens Schwartzerd; zwarte aarde. Het was in die tijd populair om je naam een klassieke draai te geven. Het mooiste voor-beeld is zonder twijfel de Zwitserse reformator Johannes Oecolampadius. Hij werd geboren als Johann Huszgen, wat zoiets betekent als huislamp. Met zijn lichtgevende eigenschappen is hij vereeuwigd in het magistrale schilderij van Hans Asper uit 1550. Deze stralende persoonlijkheid is de geschiedenis ingegaan als de Vuurtoren van Basel.

Niklas Anderberg, oktober 2018

* Total Depravity (also known as Total Inability and Original Sin)

Unconditional Election

Limited Atonement (also known as Particular Atonement)

Irresistible Grace

Perseverance of the Saints (also known as Once Saved Always Saved)

ATELIER/ VERA HARMSEN

Wat is je favoriete plek in je atelier?

Op de stoel bij mijn tafel, met mijn gezicht naar het raam, om mijn werk op afstand te bekijken. Ik heb een zonnig atelier, dus geen venster op het noorden. Dat scheelt in de stookkosten. Een grote plataan tempert 's zomers de warmte en het is een fijn licht atelier.

Welke muziek draai je graag tijdens het werken?

Op mijn atelier luister ik graag naar klassiek van Bach tot Barrios, om dan ineens iets meer swingend op te zetten. Dan wil ik wel even met de voetjes van de vloer. In die flow kan ik ook heerlijk werken. Bij 3D werk timmer, boor en zaag ik en maak dan zelf geluid.

Welk (kunst)boek ben je nu aan het lezen?

Sinds 1994 geef ik Kunstgeschiedenis in Hoogvliet. Wekelijks bereid ik mij voor en behandel graag actuele kunsttentoonstellingen. En momenteel verdiep ik me voor de vereniging Dante Rotterdam op een stadswandeling. 'De verbintenis van tegenpolen' van Alice Hoffman, dat is een titel die me aanspreekt, omdat ik graag verbintenissen leg in mijn werk.

Met wie zou je graag in de toekomst willen samenwerken?

Iemand uit de Arte Povera beweging, omdat de spanning waarmee beeld en taal samenvallen mij aanspreekt. Bij opdrachten in de openbare ruimte heb ik vaak met anderen samengewerkt, daarom de vraag: Samen met een Picturalid een expo maken, wie?

Het atelieradres:

www.skar-ateliers.nl/huurder/vera-harmsen/
home.online.nl/veraharmsen/
www.rotterdamsekunstenars.nl/nl/database
facebook.com/vera.harmsen

JAN WAGNER: PUIN EN VRIENDSCHAP

In 2007, in een interview voor de bundel 'zestig plus', zestig Rotterdamse beeldende kunstenaars', lichtte **Jan Wagner** een tipje op van de sluier die al driekwart eeuw over zijn familiegeschiedenis ligt. Wagner is geboren in 1940, kort voor het begin van de Tweede Wereldoorlog. De gebeurtenissen tijdens die oorlog en in de jaren daarna drukten een onuitwisbaar stempel op zijn ontwikkeling.

In het verhaal 'Een heet hangijzer' laat hij hierover voor het eerst het achterste van zijn tong zien. Deze ontboezeming vormde de aanleiding om zijn verdere leven onder de loep te nemen. Het resultaat is een aantal boeiende verhalen over mensen en gebeurtenissen die voor hem als persoon en als kunstenaar van cruciaal belang zijn geweest. Naast zijn eigen jeugdverhaal en de traumatische oorlogsgeschiedenis van zijn schoonouders zijn het dierbare en vermakelijke herinneringen aan vrienden en kunstenaars, met name Jan Jongert, die hem moreel en artistiek op de been hielden. Kortom, verhalen over hechte vriendschappen.

De bundel is in november 2018 verschenen. Het is een rijk geïllustreerde full colour uitgave van ca. 80 pagina's op formaat 17 x 24 cm. De vormgeving is verzorgd door Theun Okkerse. De boekhandelsprijs bedraagt € 19,-

Op zondag 20 januari om 15 uur geeft Jan een lezing/boekpresentatie in Pictura.

DE GROTE PORTRETTE GALERIJ

Om te leven, om te blijven leven, om te overleven hebben wij niet veel nodig. Een plek om te schuilen, liefst in vorm van een dak boven ons hoofd; warmte, zowel letterlijk als figuurlijk, en voedsel. Maar wij hebben meer nodig om ons gelukkig te voelen.

Op het eerste gezicht ziet De Grote Portretten Galerij er als een gewone expositie uit. Een mens wordt geportretteerd en het portret wordt tentoongesteld. Toch is het deze keer anders! Onze verhalen worden met elkaar gedeeld. Het verbindt ons. We zijn onderdeel van een groot netwerk met gedeelde idealen, wensen en dromen. Ons leven doet ertoe. Het heeft zin. Het daagt ons uit om onze grenzen te verleggen. Nieuwe kennis op te doen; over wat ons bindt, wat ons onderscheidt en wat we belangrijk vinden. Maar ook over schoonheid, angst of onbegrip.

Slotom, uiteindelijk zijn wij allemaal op zoek naar geluk!

Jan Zobel (inspirator van/spreker op opening van de G.P.G.)

Painting the face as a picture is not difficult. It's rather easy. But to paint the essence of what that face is or what it represents to me - that's going to be the next step. Anthony Quinn

BERT STAAT: In het voorjaar van 2018 hoorden wij van de oproep van Pictura. Dat zij op zoek waren naar 100 'modellen' in relatie tot het 400-jarig herdenken van de Dordtse Synode 1618-1619. Dit sprak ons aan. Zodat mijn vrouw en ik ons hebben aangemeld. Waarom sprak ons dit aan? Belangrijkste reden is dat wij ons herkennen in wat ons de Nationale Synode van Dordrecht 1618-1619 heeft achter gelaten op het kerkelijk erf. In concreto: de Dordtse Leerregels en de Statenbijbel. De Dordtse leerregels zijn het derde, in een serie van drie bijzondere belijdenisgeschriften van de Gereformeerde kerkgenootschappen in Nederland. De andere twee zijn de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Heidelbergse Catechismus. En nog altijd is bij ons thuis de Statenbijbel in gebruik. Tegenwoordig die met uitleg. Om het inmiddels enigszins gedateerde 17e eeuwse taalgebruik uit te leggen.

Nadat wij ons aangemeld hadden kregen we al spoedig te horen dat we toegelaten waren als model. Mijn vrouw en ik kregen elk een aparte kunstenaar. Ik beperk mij verder tot mijn eigen ervaring. Ik werd gekoppeld aan mevrouw Ondine de Kroon. Na wat e-mailcontact ben ik op een mooie juni middag naar Rotterdam afgereisd. Daar werd ik ontvangen door Ondine. Zij heeft mij daar diverse portretten laten zien. Zij werkt dikwijls in de vorm van een linoleumsnede. En met personen in zittende houding. Daar moest ik even aan wennen. Maar ik heb er in bewilligd. En ben ik zittend afgebeeld met de Bijbel in mijn hand.

Een aantal weken later berichtte Ondine mij dat het portret gereed was. Zij gaf het portret de naam 'Diligence'. Met als ondertitel 'IJver; gegeven in verband met het geloof en de maatschappelijke betrokkenheid welke zich uitte in zitting in de gemeenteraad.'

RAGNA BOTTSE: Mijn buurvrouw heeft me gevraagd om mee te doen aan dit project. Ik dacht: 'waarom eigenlijk niet?' Heel bijzonder om als inwoner van Dordrecht mee te doen en hopelijk ook ingeloot worden. En zo geschiedde!

Na de opening van het project in Pictura (april) werd ik gekoppeld aan de Belgische kunstenaar Erwin Keustermans. Na onderzoek op sociale media kon ik zien dat zijn werk mij aansprak. Bijzondere foto's, tekeningen (ook zwart wit) en een beetje absurdistisch. Na wat heen en weer gemaild te hebben, spraken we vervolgens af in café 'De Tijd' (juni). Een heerlijk bierlokaal om het ijs te breken. Gelukkig hadden we direct een klik. Ik vond hem een innemende man en hij mij een leuke, kleurrijke dame. Genoeg ingrediënten voor een fijne samenwerking.

Onze laatste afspraak (september) was in Pictura. Erwin maakte enkele foto's en daarna een bezochten we het Hof om een foto te maken van het schilderij van de Synode (vergadering) met mij op de voorgrond. Hierna scheidden onze wegen zich, meer had hij niet meer nodig om aan de slag te gaan. Hij stelde voor een voorbeeld op te sturen, maar dat vond ik niet nodig. Ik laat me graag verrassen!

JAN PETER FRANCKE: Een spannend element aan De Grote Portretten Galerij van Pictura was dat je niet wist welke kunstenaar jou zou gaan portretteren. In mijn geval bleek Nico Parlevliet degene te zijn die mijn portret zou gaan maken.

We hebben elkaar een paar keer ontmoet in zijn atelier dat iets weg had van een uitvindingswerkplaats. Dat vol stond met allerlei gereedschappen, machines, materialen en andere dingen die onderdeel konden worden van een nieuw kunstwerk. Ik vond dat fascinerend.

Ik had geen idee wat ik kon verwachten, maar we hebben op een heel leuke manier kennis gemaakt en opvallend open gesproken over onszelf, ons gezin en ons werk. Om elkaar echt goed te leren kennen hebben we zelfs elkaars gezicht getekend en is Nico met mij mee geweest naar een Krav Maga training om foto's van mij te maken. Dit alles moest context geven en het was boeiend om te zien hoe Nico naar een manier zocht waarop hij mijn portret wilde gaan maken. Het wikken en het wegen, het sleutelen aan een portret-project, ik vond het erg leuk om dat eens van dichtbij mee te maken.

Toen ik zaterdag de 17^e bij Pictura naar binnenliep, viel me als eerste de enorme variëteit in stijl van de gemaakte portretten op. Toch had ik mijn portret snel gevonden. Het is goed herkenbaar geschilderd met een fanatieke blik in mijn ogen. De keer dat Nico Parlevliet met mij mee is gegaan naar Krav Maga is origineel weergegeven. Mijn portret heeft als enige echt bewegende delen die je zelf met behulp van een tandwieletje kan laten bewegen. Ik vind dat erg ingenieus en kenmerkend voor het werk van Nico. Het geeft echt een gevoel om deelgenoot te zijn van iets heel bijzonders. Nico bedankt, Pictura bedankt!

JACQUELINE VAN DEN BERGH: Ik vond het spannend. Als model ging ik in gesprek met 'mijn' kunstenares Kitty van der Veer. We hadden afgesproken bij Pictura. Het was prima weer. We gingen dan ook in een hoekje in de heerlijke wilde tuin van Pictura zitten. Met lekkere thee.

Ik moest veel over mijzelf vertellen, iets wat ik niet graag doe. Hele verhalen kan ik vertellen over allerlei onderwerpen, maar iets over mijzelf vind ik minder boeiend. Omdat ik jarenlang raadslid in Dordrecht ben geweest, wilde de kunstenares juist de 'niet publieke kant' van mijzelf weten. Ze had al een idee in haar hoofd welke technieken ze wilde gaan gebruiken. 'Haar model' (ik dus) moest meer inhoud en kleur krijgen door

onze ontmoeting. Het is een leuk en goed gesprek geworden.

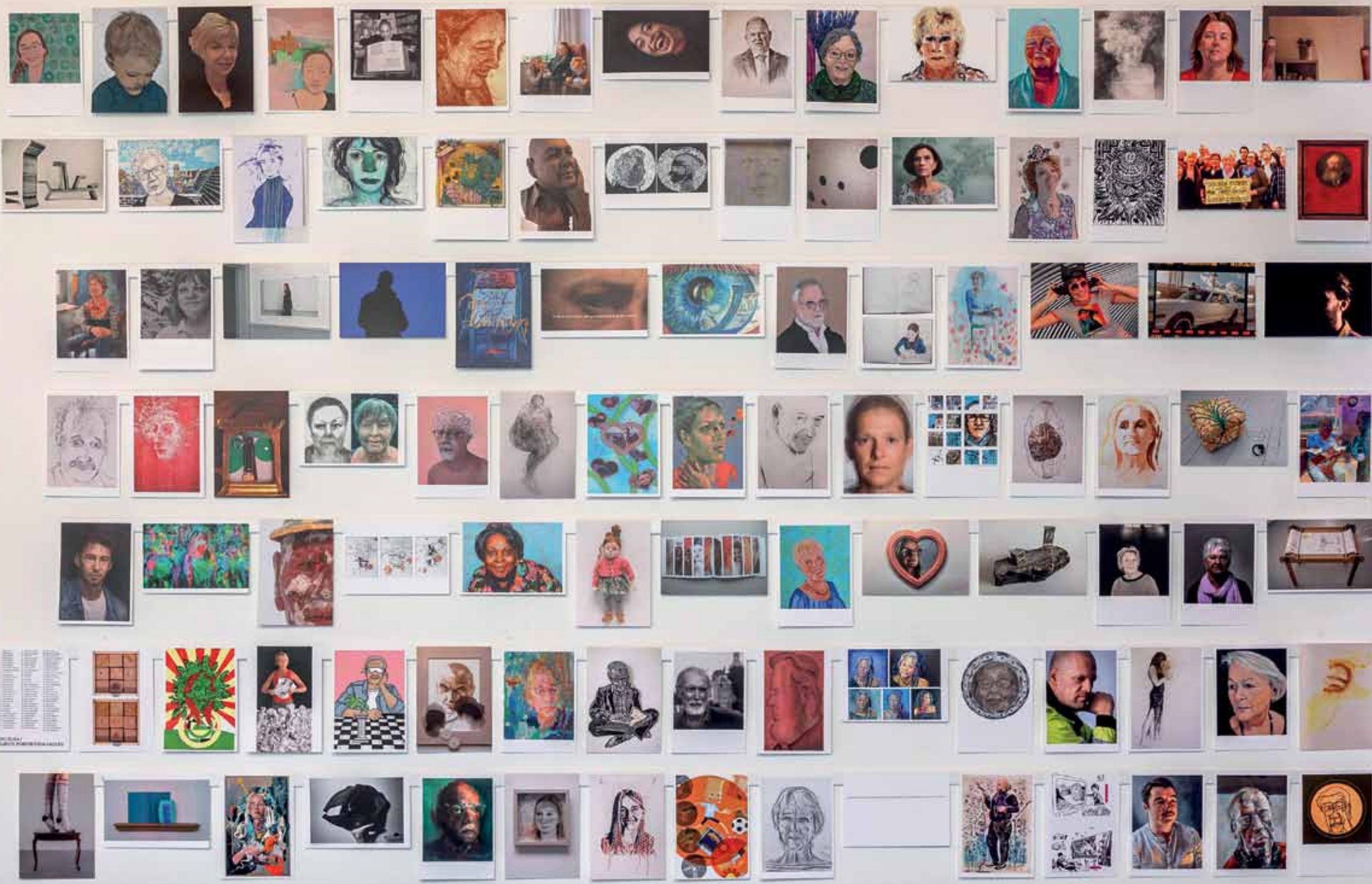
Ze heeft foto's van mij genomen, terwijl ik wankelend een soort heuveltje op moest lopen, in het wilde groen. Dit was wel passend, want ik had net verteld dat ik voorzitter ben van 'De Kleine Rug', het NIVON-huis te midden van veel groen en water. Het is heerlijk daar. Ik hou erg van wild groen.

Kitty liet mij de grafische werkplaats zien en vertelde over het soort werk dat zij maakt. Twee andere kunstenaars waren er aan het werk. Ik kreeg een goed beeld van wat er allemaal bij komt kijken om iets te maken.

Wat later kreeg ik nog bericht van Kitty dat zij al een heel eind met het beeld was. Zeer benieuwd ben ik naar wat het uiteindelijk gaat worden. Tijdens de kennismakingsdag bij de start van dit project werd ons al verteld dat de kunstenaar helemaal vrij is in hoe hij/zij het model gaat weergeven. Maar ach, je doet toch mee. Ik laat me verrassen...

Het was voor mij even zoeken bij de opening tussen alle portretten naar mijn portret. Eén van de andere bezoekers wees mij erop. Te midden van al die andere hele verschillende portretten was het een kleurrijke collage. Dat was door Kitty ook zo bedoeld: veelzijdig en kleurrijk. Dat vind ik heel mooi.

‘...probeer nog eens hoger, nog hoger ja? Stukje naar links, verder, zo goed. We doen ‘de neus’ bij dat groepje daar. Kan dat wel? Die roze van Ralf gaat hoger. Licht heel de wand op. Wacht, ik ga iets... kan dit? Ja toch? Deze wand beginnen we opnieuw. Morgen...’

Voor enkele werken is de plaatsing expliciet vanwege hun formaat bepaald. Daarmee kon worden begonnen: fotoprints van Matthijs Reppel en Frans van Lent, een grote tekening van Jeanne Rombouts en de sculptuur van Sjors Smit. Met een kleine groep richtten we de 100 portretten-tentoonstelling in. Zeven dagen, onderbroken door een snelle ‘werklunch’, heen en weer gaand met portretten. Keuzes maken. Mogelijkheden associatief, intuïtief testen. Want de ingeleverde werken zijn bizar in hun veelzijdigheid. Maakt het wel spannend. Ook dat een enkele kunstenaar zich niet hield aan de deadline van aflevering van werk, maar op de dag van opening was ook het laatste portret binnen.

We hadden het over beeldrijm, dat kon op meerdere manieren; in kleur, vorm, inhoud, sfeer of benadering... Rijmt wie op wat en waarom. We hadden het over doorgaande lijnen, denkbeeldig tussen de werken gedacht. Over ‘open’ houden en in welke context een werk humor heeft en wanneer niet. Over speelsheid. Zo kon een experimentele zaal, het communisten hoekje, de filosofische schoorsteenmantel en de ‘VrouwenFlowerPower’ wand ontstaan.

Bij de laatste kon in een vorm van positieve discriminatie een aantal vrouwenportretten bij elkaar gebracht worden, als eigentijds statement tegenover de Synode, waaraan destijds natuurlijk alleen mannen deelnamen.

En uiteindelijk deed elk portret dat een plaats tussen de andere had gekregen een uitspraak. Ook over de ontmoeting die tussen model en kunstenaar had plaatsgevonden. We waren zeer benieuwd hoe de bezoekers van hetgeen gemaakt werd zouden gaan genieten.

MARIANNE GROOTENBOER TROEBA ZONDER DOER

Het woord dagboek dekt de lading niet en wie bij het lezen van 'Troeba zonder Doer' een weloverwogen visie op onze samenleving verwacht komt bedrogen uit. Je zou het boek een verzameling verbeelde gedachten kunnen noemen, of een bundel teksten-tekeningen van iemand die met veel plezier, verwondering, en soms zelfs met onbegrip haar blik op zichzelf en de wereld richt.

Marianne Grootenboer is beeldend kunstenaar en schrijver.

TROEBA ZONDER DOER / Marianne Grootenboer
uitgeverij: Douane-Waterstad
vormgeving: niet vouwen a.u.b.
prijs: € 24,95

A vibrant collage of various pop culture and art-related images. It includes a woman's face with sunglasses, a blue silhouette of a person, a target with people inside, a cow, and various text elements like "SOLO ART" and "WANTED". The collage is set against a background of black and white stripes and polka dots.

Céline Schroeder: 'Ik houd me niet bezig met herkenbaarheid. Al twintig jaar ben ik gefascineerd door hetzelfde onderwerp, maar gebruik ik verschillende media om het te verbeelden. In het verleden zorgde dat soms voor problemen omdat mensen het lastig vonden mij in een hokje te plaatsen. Maar ik denk dat, ondanks het gebruik van verschillende media, een kunstenaar een eigen handschrift ontwikkelt. Ik ben begonnen met schilderen en daarna overgestapt naar het maken van video's en live-performances. Waar ik in het begin vaak heen en weer switchte tussen verschillende media, teken ik nu bijna alleen maar: met potlood, waterverf, balpen of markers. Vorig jaar heb ik sinds lange tijd weer een video gemaakt en deze door middel van een QR-Code aan een tekening gekoppeld. Bezoekers konden met hun telefoon de code op de tekening scannen en zo de video bekijken. Mijn onderwerp zal niet veranderen; materiaal of medium wel.

Evelien de Jong: ‘Hoi Céline, wat een goede vraag. Het is het deel van mijn kunstenaarschap waar ik het meeste mee worstel. Ik probeer altijd op een ‘ludieke’ manier extra aandacht voor mijn werk of kunstenaarschap te vragen. Vaak door iets te geven. Een kunstenaarsbutton die ik zelf maak en een kunstenaarsstempel dat ik heb laten maken. Ik heb veel flyers van mijn werk laten maken en ik heb posters laten drukken met de tekst er op: ‘WANTED, een solo-expositie op een belangrijke plek’. Voor Sjarel Ex en Mariette Dölle heb ik speciaal een beker laten bedrukken, van het kunstwerk wat ik ze graag wilde laten zien. Ze reageerden er enthousiast op. Bij mijn solo-expositie ‘The Other Side of Self’ heb ik bij een kunstwerk in plaats van een titelbordje een heel boekje laten drukken dat mensen mee mochten nemen. Alles ter promotie om een stapje verder te komen. Al heb ik het idee dat het me nog geen stap verder heeft gebracht. Maar ik werk er in ieder geval hard aan!”

STADSWERKEN

In 2017 werd Ton Kraayeveld benoemd tot de eerste Stadskunstenaar van Dordrecht. De afgelopen twee jaar heeft hij de stad en haar inwoners op verrassende wijze geobserveerd en vastgelegd op papier. Het Dordrechts Museum toont deze werken in een tentoonstelling 'STADSWERKEN' die vanaf 8 december 2018 te zien is.

Als Stadskunstenaar maakte Ton Kraayeveld onder andere een serie aquarellen van toevallige voorbijgangers. De vluchtigheid van de aquareltechniek blijkt zich goed te lenen voor het vastleggen van alledaagse handelingen zoals het gebruik van een mobieltje, het maken van selfies of het uitlaten van de hond. Daarnaast toont Kraayeveld de serie 'city twins' over de merkwaardige gewoonte om van alles altijd twee exemplaren te etaleren in tuinen, op balkons, in vensters of op publieke plekken in de stad.

De tentoonstelling loopt t/m 7 juli 2019. Tijdens de expositie worden diverse publieksactiviteiten georganiseerd. info: www.tonkraayeveld.nl

SYNODE PENNING

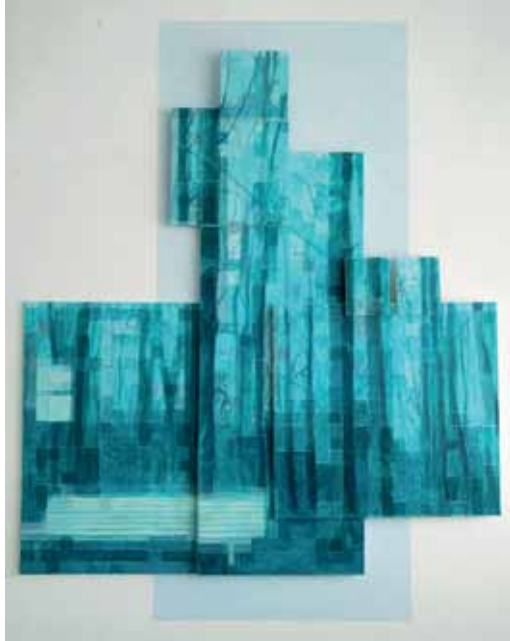

In 1618/1619 was Dordrecht een half jaar lang het centrum van Europa. Meer dan honderd professoren, politici en predikanten uit binnen- en buitenland, kwamen in Dordrecht bijeen voor een unieke kerkvergadering: de Synode van Dordrecht. De Synode was een religieus, politiek en zeker ook cultureel evenement, dat van grote invloed is geweest op onze geschiedenis, taal en identiteit tot op de dag van vandaag. 400 jaar later viert de stad dit jubileum onder de noemer Ode aan de Synode.

Ter gelegenheid hiervan ontwierp beeldend kunstenaar Theun Okkerse een speciale herdenkingspenning, geïnspireerd op de penning die aan het eind van de Synode in 1619 aan iedereen werd uitgereikt.

Twee zichtpunten vormen de basis van het penningontwerp: naar boven en naar beneden kijken. Het hemelse en aardse. Een zijde waarop figuren in vroeg 17^e eeuwse kledij staan, pratende mannen en een paar vrouwen. Zij staan op een schijf en zijn schuin van onderen te zien. Het gesprek van de synode wordt in deze bovenaardse omgeving voortgezet. De schijf is ook aan de keerzijde te zien, maar hier is het zichtpunt gewisseld. We kijken hier naar beneden, naar de huidige stad Dordrecht aan het water. De stad staat hier symbool voor het Nederland van nu. Het leven van de Nederlanders – de identiteit, cultuur en taal – is mede bepaald door wat er in de Synode van Dordrecht werd besloten.

NIEUWE PICTURIANEN

Astrid Moors / Parkfragmenten

Astrid Moors is in 1991 afgestudeerd aan de Academie Beeldende Kunsten Maastricht en heeft sinds 2000 haar atelier in Rotterdam.

Op haar schilderijen zijn vaak mensen te zien, in diverse situaties, in groepen of alleen, passief ondergedompeld in hun bezigheden. Het is een tussenmoment, alsof de tijd even stil staat. De schilderijen zijn hedendaags, in hun onderwerp en in hun materiaalkeuze. Ze behandelen niet alleen 'de (niet) communicerende mens', ze gaan ook over het schilderen zelf. Over de verf, lagen en herhaling, diepte en ordening, over organische vormen en digitale ritmes. Over esthetiek. Haar autonome werk bestaat uit schilderijen en daarbij soms digitale projecties. Daarnaast maakt zij ook kunstwerken in opdracht. Voor scholen, ziekenhuizen en andere openbare ruimtes. Op een middelbare school in Veghel staat een digitaal kunstwerk bestaand uit een database met twee beamers en drie schilderijen. In de openbare ruimte van Bergen op Zoom staan transformatorhuisjes waar mensen worden opgeroepen te roddelen over de wijk. Bij RTV-Rijnmond hangt een interactief kunstwerk in de hal, waar mensen virtueel in het stroomgebied van de Maas vallen.

Emanuela Slanzi: Losing oneself in painting

Schilderen ervaar ik als het creëren van een nieuwe innerlijke ruimte. Een proces waarin ik mij beweeg tussen het onzichtbare, de innerlijke verbeelding en het zichtbare. Mijn werk komt voort uit een innerlijk conflict. Schilderen brengt mij naar een wereld waarin ik thuis kom. Mijn vroege werk heeft als thema de gefilterde sfeer van het dorp, de kindertijd en de schooljaren. Mijn dierbaren, mijn wortels, ze zijn er altijd. Er huist immers een migrant in ieder mens, waar hij zich ook vestigt. Nu is mijn werk gericht op zelfreflectie. Ik onderzoek door te experimenteren met andere werkwijzen, hoe ik een andere werkelijkheid kan vormgeven. Zo werk ik ook met naald en draad, een trage handeling en daardoor van een andere orde. Mijn schilderijen vormen een proces van het ene naar het andere. Ieder werk maakt deel uit van een reeks. De innerlijke sfeer bepaalt de kleuren in mijn schilderijen en voeren mij mee. Al schilderend ontdek ik geleidelijk hetgeen ik wil uitdrukken. In deze zoektocht ga ik voorbij mijn grenzen en door deze werkwijze ontstaan nieuwe beelden vanuit een oude werkelijkheid. Mijn schilderijen zijn geen afbeeldingen, ze zijn het verhaal zelf.

Float - Leon Molenveld: Mijn werkstukken zijn niet-letterlijke visualisaties van mijn gedachten, verwachtingen en opvattingen. De uitdaging voor mij is om met breed toegepaste media een autonoom werkstuk te maken. Ik maak geen schetsen vooraf maar ik ontwerp en verbeter in het werkstuk zelf. Mijn werk is enigszins absurdistisch van aard en mijn beeldelementen zijn vaak opgebouwd uit

Emanuela Slanzi / Early Spring / 2017

Float / Go Home

Jelle Korevaar / ..., 2017

vingers en handen. Hiermee ben ik in staat om een gevoel over brengen, die ruimte overlaat voor eigen interpretatie van de toeschouwer. Het doel van mijn werk is om met het medium: tekenen, van de muur af te komen de ruimte in. Al mijn objecten kunnen zelfstandig in de ruimte staan. Doordat ik contourlijnen vermijd en alleen werk met oppervlakte informatie, probeer ik met mijn 2D objecten 3D te suggereren. Daarnaast probeer ik ook steeds meer techniek in mijn werk toe te passen. Voor mijn werk gebruik ik veelal mdf-panelen, ral 9010 acrylverf en houtskool. Het pseudoniem 'Float' heb ik gekozen om een scheiding aan te brengen tussen mijn autonome en toegepast beeldend werk.

Jelle Korevaar: Ik maak bewegende machines waarmee ik uiting geef aan mijn wereldbeeld. Via deze machines doe ik uitspraken over menselijke emoties en de manier waarop mensen functioneren. Ik maak gebruik van de metaforische mogelijkheden van bewegende toestellen, maar mijn werk beweegt zich ook op andere abstractieniveaus. In mijn manier van werken is onderzoek belangrijk en combineer ik maatschappelijke reflectie met een hypermoderne sciencefiction stijl. Mijn werk is het resultaat van zoektochten, naar mijn jeugd in de kerk en mijn verhouding tot die kerk, in combinatie met mijn perspectief op de wereld en haar tekortkomingen. Het leidt tot een spanningsveld dat inspireert tot thema's en onderwerpen: door het thematiseren ontstaat het werk

het persoonlijk perspectief en ontstaan er beelden die breder herkenbaar zijn en uitdagen een eigen zoektocht te starten. De manier waarop mijn machines de omgeving bescapen, mensen activeren en verbinden, vind ik bijzonder. Ze lijken goed te passen in deze tijd van robotica en hele reeksen van digitale technieken.

Niki Murphy: Mijn werk ontstaat vanuit de noodzaak om de ruimte om mij heen te verstaan; door te kijken en te tekenen word ik deel van mijn omgeving. Ik observeer verschillende dimensies en standpunten. Beginpunt van een schets is de waarneming: het gaat over nu of over vroeger, overlappende herinneringen of de registratie van een droom. Het werk kenmerkt zich door transparantie, gelaagdheid en verschillen in maat en schaal. Ik werk met houtskool, inkt, grafiet, gum en projecties (overhead- en diaprojector) op verschillende ondergronden. De tekeningen tonen een stevige bewerking van frottages, schuren, schrobben en gummen. Tijdens een artist in residence (01.2018, Artoll, Bedburg Hau, D.) onderzocht ik de geschiedenis van het gebouw via sporen die nog aanwezig zijn in de werkruimtes. Al tekenend verkende ik de begrenzingen en mogelijkheden van de onmiddellijke ruimte om me heen. De dia's (2,5 x 3 cm) die ik maak worden analoog geprojecteerd. Er is in geknipt, gekleurd, gekrast en ze zijn soms in lagen over elkaar gelegd. Verschillen in maat en schaal werken vervreemdend. Toch wordt datgene dat samenkomt en niet lijkt te kunnen een overtuigend logisch verhaal.

Niki Murphy

LOU TEN BOSCH / AD BREEVAART

de kunstenaar, de etnograaf en de Pepper

Lou Ten Bosch (1923-2018) werd rond 1948 lid van het Teekengenootschap. Lange tijd had hij een atelier in Pictura en een aantal schilderijen in de komende tentoonstelling zijn 'in huis' gemaakt. De expositie opent op 5 januari 2019, exact een jaar na zijn sterfdag: een eerbetoon aan een erelid.

Hoogtepunten zijn enkele bewaard gebleven schilderijen van kort na de oorlog: een drietal zelfportretten en een groot stilleven van een open kast. Binnen zijn oeuvre als klassiek te bestempelen. Naast schilderijen zijn zijn tekeningen te zien. De erven Ten Bosch streven er naar het werk in bezit te laten komen van liefhebbers. Om die reden is het merendeel op de expositie te koop. Lou merkte vaak met serieus geplaatste humor op: 'Ik ben geen verzamelaar van eigen werk.'

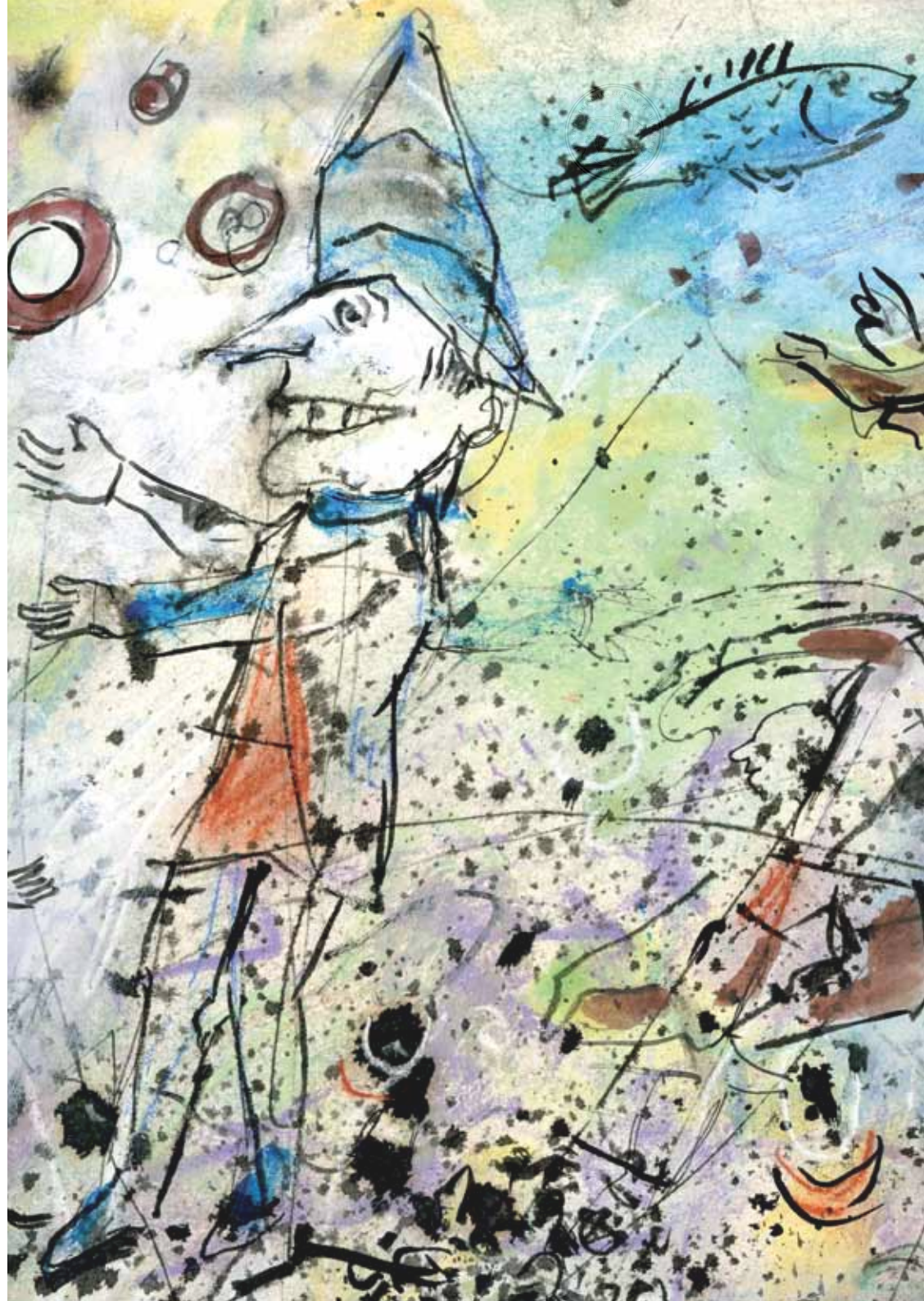
Na zijn verhuizing naar landgoed 't Waliën in 1984 is Lou meer abstract en expressionistisch gaan schilderen. Op de tentoonstelling is deze ontwikkeling goed te zien. Lou was naast schilder, tekendocent, mime- en poppenspeler ook een meesterlijk performer. In de vijftiger jaren was hij mede-oprichter van gezelschap 'De Pepper', het illustere Pictura Cabaret dat het Teekengenootschap uit noodlijdende financiële situatie redde. Hiervan zijn archieffoto's te zien.

De maskers uit de etnografische collectie van de 86-jarige Ad Breevaart zijn expressief en sprekend. Oorspronkelijk gebruikt als bemiddelaar tussen geesten en het ondermaanse, refereren ze nu direct aan de verbeelding. De maskers – niet te koop – sluiten aan op de theatrale kwaliteiten van Lou. Samengebracht in een unieke tentoonstelling die zeer de moeite van het bezoeken waard is.

opening: zaterdag 5 januari om 17 uur

duur: 6 januari t/m 10 februari 2019

Lou Ten Bosch

LEZINGEN REEKS

'De geboorte van de moderne wereld' door Peter Marijnissen

Vier lezingen over de periode 1880-1920, het tijdvak waarin met vallen en opstaan de moderne wereld wordt geboren. Die geboorte begint optimistisch en vernieuwend, om te eindigen in opstanden en het bloedbad van de Eerste Wereldoorlog. Cultuurgeschiedenis in de breedste zin van het woord, dat is de invalshoek in deze serie. Beeldende kunst, architectuur, muziek, fotografie, literatuur: hoe spelen ze in op de politieke en sociale ontwikkelingen en in hoeverre worden ze erdoor beïnvloed. Een reis door veertig jaar in al dan niet bewegend beeld en geluid.

16.01 / OPHEF EN VERTIER: We beginnen in 1889 in Parijs, op dat moment de hoofdstad van de wereld. Optimisme overheerst. De hele wereld toont zich op de Grootse Wereldexpositie. Schilders ontdekken de artistieke kracht van hun omgeving en flaneurs bevolken de nieuw aangelegde boulevards.

30.01 / DE MACHT VAN DE CAMERA: Eeuwenlang is de wereld verbeeld in schilderijen en prenten, het domein van een uitverkoren categorie specialisten die om kunnen gaan met penseel en tekenstift. Met de introductie van de fotografie wordt hun alleenheerschappij gedemocratiseerd. Iedereen kan zijn of haar omgeving verbeelden en dat is een vaak rauwe wereld die de traditionele kunst liever wilde vergeten.

20.02 / ARTISTIEKE REVOLUTIES: Wat maakt 1913 zo bijzonder? De tumultueuze première van *Le Sacre du Printemps* van Strawinsky in Parijs en de Armory Show in de Verenigde Staten. Spraakmakende evenementen in muziek en beeldende kunst die het artistieke landschap ingrijpend veranderen. Dat maakt 1913 tot een hoopgevend en in artistiek opzicht revolutionair jaar.

06.03 / KUNST IN CRISISTIJD: En dan breekt de Eerste Wereldoorlog uit. Het is een bloedbad waar kunstenaars tegen heug en meug in betrokken raken. Van de Franse componist Ravel die betrokken raakt bij de slag bij Verdun tot de Duitse expressionist Franz Marc die in diezelfde slag het leven laat. Een verhaal over hoe kunstenaars al dan niet overleefd blijven en de kunst zich in een zo desastreuze tijd een plaats weet te veroveren in de moderne wereld.

Vooraf inschrijven voor 4 lezingen €30,- incl. koffie/thee, via info@pictura.nl
Aan de deur verkoop €10,- per lezing incl. koffie/thee
aanvang: 19.30 uur, Pictura / Voorstraat 190 Dordrecht

AGENDA*

- 20 t/m 22.12** Eindpresentatie Willem de Kooning studenten / studenten van de Minor Public & Private tonen hun eindpresentatie en nemen Pictura drie dagen over.
- 05.01 t/m 10.02** tentoonstelling nalatenschap Lou Ten Bosch samen met maskers uit de collectie van Ad Breevaart,
- 05.01 / 17 uur** opening Lou Ten Bosch / Ad Breevaart
- 16.01 / 19.30 uur** Ophef en Vertier / 1ste lezing Peter Marijnissen
- 20.01 / 15 uur** lezing/boekpresentatie 'Puin en Vriendschap' / Jan Wagner
- 27.01 / 15 uur** In gesprek met Ad Breevaart (onder voorbehoud, zie pictura.nl)
- 30.01 / 19.30 uur** De Macht van de Camera / 2de lezing Peter Marijnissen
- 16.02 t/m 24.03** Natuurlijk / over leven, dood en wederopstanding in de natuur / Ad Koomans, Jelle Korevaar, Barbara Witteveen, Michiel van Bakel en Lizan Freijssen.
- 16.02 / 17 uur** opening Natuurlijk
- 20.02 / 19.30 uur** Artistieke Revoluties / 3de lezing Peter Marijnissen
- 06.03 / 19.30 uur** Kunst in Crisistijd / 4de lezing Peter Marijnissen
- 16.03 & 17.03** Open Atelier Dagen / Binnen kijken in de ateliers van Dordtse kunstenaars. In het weekend van 16 en 17 maart kan dat!
- 24.03 / 15 uur** kunstenaarsgesprek met kunstenaars 'Natuurlijk'
- 30.03 t/m 05.05** tentoonstelling over taalvernieuwing / slottentoonstelling van de Synode die specifiek over taal en taalvernieuwing gaat.
- 30.03 / 17 uur** opening taalvernieuwing

* bovenstaande activiteiten vinden plaats in Pictura, tenzij anders vermeld.

OPROEP

Nu De Grote Portretten Galerij, straks The Passion?

Terwijl De Grote Portretten Galerij nog in volle gang is, is er alweer een nieuw idee aan het ontstaan. Onlangs is bekend geworden dat 'The Passion' in 2019 in Dordrecht zal plaats vinden. Dit evenement is een samenwerking tussen de omroepen EO, de KRO-NCRV en de gemeente Dordrecht. Het thema van deze editie is 'Eenzaamheid', een verwijzing naar de laatste uren van het leven van Jezus die hij, weliswaar omringd door mensen, in eenzaamheid doorbrengt.

Het is zou fantastisch kunnen zijn als we daar als Pictura in kunnen participeren. Dat gaat natuurlijk niet zomaar. We zoeken dan ook enthousiaste leden die zin hebben om het plan in een concreet project om te zetten. Wil je hieraan meedoen, mail dan voor 01 januari 2019 naar info@pictura.nl of ansvianen@live.nl

COLOFON/

PICTURA/BLAD is een uitgave van Teekengenootschap Pictura te Dordrecht.

Aan dit nummer werkten mee: Gerwin Luijendijk, Niklas Anderberg, Vera Harmsen, Jan Wagner, Jan Zobel, Bert Staat, Jan Peter Francke, Ragna Bottse, Jaqueline van den Bergh, Geerten Ten Bosch, Jos Deuss, Marianne Grootenboer, Céline Schroeder, Evelien de Jong, Ton Kraayeveld, Theun Okkerse, Astrid Moors, Emanuela Slanzi, Leon Molenveld, Jelle Korevaar, Niki Murphy, Peter Marijnissen, Ans Vianen, Huib Kooyker, Marleen Oud, Joke Becu en Evertine van Alphen

PICTURA/BLAD is gratis voor leden. Ook ontvangen? Wordt lid en neem contact op via: info@pictura.nl.

PICTURA/BLAD wordt naast de vrijwillige inzet van redactie en leden mogelijk gemaakt door onze adverteerders. Zou u graag adverteren? Voor € 120,- verschijnt uw advertentie 3x per jaar in het blad. Stuur een berichtje naar info@pictura.nl en de redactie neemt contact met u op.

ontwerp: niet vouwen a.u.b. / letters: Serious sans (ogentroost.eu) & Nobel

PICTURA/BLAD wordt mede mogelijk gemaakt door:

STICHTING STRAND LINKS

PICTURA / DORDRECHT

Voorstraat 190 /

open: wo t / m zo 13-17 uur

t 078 614 9822 /

e info@pictura.nl /

www.pictura.nl